

**ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД
ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25
Тел: 021/425 836; 425 854
e-mail: office@pzs.gov.rs
www.pzs.gov.rs

**ОБЈЕДИЊЕНИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У АП ВОЈВОДИНИ ЗА
2018. ГОДИНУ**

Нови Сад, 2019. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. 0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) У АП ВОЈВОДИНИ	3
1.1 ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ НА ЈАВНИМ ОБЛАШЋЕЊИМА	5
1.2. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА И АНГАЖОВАНИМА НА ПРУЖАЊУ УСЛУГА У ОКВИРУ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА	7
1.3. ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА РАДНИКА	8
1.4. ПОШТОВАЊЕ ПРАВА КОРИСНИКА	9
2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА	9
2.1. БРОЈ КОРИСНИКА.....	9
2.2. ФЛУКТУАЦИЈА КОРИСНИКА.....	12
2.3. ДЕЦА КОРИСНИЦИ.....	12
2.4. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ – МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	15
2.5. ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ – ДЕЦА, МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	16
3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТЕНЕ КОРИСНИКЕ	18
3.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	18
3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СМЕШТАЈ У УСТАНОВУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И СМЕШТАЈ У ДРУГУ ПОРОДИЦУ.....	19
3.3. СТАРАТЕЉСТВО.....	23
3.4. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	26
4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ	26
4.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	26
4.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА БЕЗБЕДНОСТ И СИГУРНОСТ ДЕТЕТА	27
4.3. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	29
4.4. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ.....	29
4.5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОМСКИ СМЕШТАЈ.....	32
4.6. УСВОЈЕЊЕ.....	35
4.7. СТАРАТЕЉСТВО.....	36
4.8. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	37
5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА	40
5.1. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ.....	46
5.2. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА.....	46
6.0. ЗАКЉУЧЦИ	50

УВОД

Покрајински завод за социјалну заштиту на годишњем нивоу израђује обједињени извештај о раду центара за социјални рад са територије АП Војводине, у циљу информисања стручне и шире јавности о најважнијим кретањима у области социјалне заштите на нивоу покрајине, као и доприноса развоју политика заснованих на подацима на покрајинском нивоу. Документ извештаја доступан је на сајту Покрајинског завода за социјалну заштиту и упућује се Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Извештај даје приказ рада центара за социјални рад са територије АП Војводине за 2018. годину, кроз неколико аспеката: капацитете центара у погледу људских ресурса, обим послова које центар обавља у остваривању права и спровођењу мера у вршењу јавних овлашћења, као и карактеристике циљних група корисника у систему социјалне заштите. Извештај се односи на 2018. годину, али су за поједине индикаторе приказани подаци и за претходне две године ради сагледавања трендова у конкретним областима.

Током 2018. године за потребе годишњег извештавања у систему социјалне заштите на националном нивоу успостављен је информациони систем за прикупљање и обраду података под називом „Аурора“. Овај обједињени извештај је урађен на основу података из базе овог система, која садржи квантитативне податке које уноси сваки појединачни центар за социјални рад. Поред квантитативних података, сви центри за социјални рад о свом раду достављају Покрајинском заводу за социјалну заштиту и наративни извештај, који садржи интерпретације квантитативних података, налазе и закључке о показатељима социјалне заштите у локалној заједници у којој делују. 1871515

1.0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) у АП ВОЈВОДИНИ

Према подацима последњег пописа из 2011. године, АП Војводина има 1.931.809 становника, што чини 21,56 % од укупног броја становника Републике Србије, док је процењени број становника за 2017. годину 1.871.515. У смислу територијалне организације АП Војводина састоји се од 45 општина и градова, подељених у 7 округа, а седишта округа су у: Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Панчеву, Сомбору, Кикинди и Сремској Митровици.

Територија покрајине покривена је мрежом од 45 ЦСР: 40 градских/општинских и 2 међуопштинска центра који покривају територију целе покрајине.

- 40 градских/општинских центара: Ада, Алибунар, Апатин, Бач, Бачка Паланка, Бачка Топола, Мали Иђош, Бачки Петровац, Бела Црква, Бечеј, Врбас, Вршац, Житиште, Зрењанин, Инђија, Ириг, Кањижа, Кикинда, Ковачица, Ковин, Кула, Нова Црња, Нови

Бечеј, Нови Кнежевац, Опово, Оџаци, Панчево, Пећинци, Пландиште, Рума, Сента, Сечањ, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Стара Пазова, Суботица, Темерин, Чока и Шид

- 2 међуопштинска центра: Жабаљ (Тител) и Нови Сад (Беочин, Сремски Карловци)

- Municipalities of Vojvodina / Opštine Vojvodine -

Legend / Legenda:

SK - SREMSKI KARLOVCI (Sremski Karlovci)

BP - BAČKI PETROVAC (Bački Petrovac)

Законом о социјалној заштити и подзаконским актима је уређена делатност ЦСР, па у вршењу јавних овлашења ЦСР обавља послове процене и планирања, спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга, предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима, ослањајући се пре свега на Закон о социјалној заштити и Породични закон, али и друге сродне законе и подзаконске прописе релевантне за области у којима делује, на пример заштиту од насиља у породици рад са малолетним почиоцима кривичних дела итд.

ЦСР учествује и у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе за коју је основан, у складу са законом и актима јединице локалне самоуправе. ЦСР има за задатак да иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у својој локалној заједници.

ЦСР као установа и део система у обавези је да одговори и на изазове у погледу испуњења прописаних стандарда рада, побољшања професионалних капацитета својих запослених и квалитета и ефеката рада са корисницима. Ово су све за ЦСР велики изазови у околностима стално присутног тренда повећања броја корисника, недовољних ресурса у заједници у смислу недостајућих услуга пре свега, као и врло често неразвијене међусистемске сарадње и координације али и недовољних људских ресурса у самим ЦСР, а посебно у актуелним околностима када је на снази Уредба о забрани запошљавања која не дозвољава попуњавање упражњених радних места и запошљавање нових радника.

1.1. Подаци о запосленима на неодређено време на јавним овлашћењима у ЦСР

Према подацима ЦСР на дан 31.12.2018. године на **пословима јавних овлашћења на неодређено време** у ЦСР у Војводини било је запослено **укупно 673 радника** (713 на крају прошле године). **У односу на претходну годину број запослених на неодређено време на јавним овлашћењима је смањен за 5,6%** (смањен је број запослених на позицијама – руководећи кадар, стручни сарадници, административно - финансијско и техничко особље, осим на позицијама стручног рада).

Удео финансирања републичког буџета је 78%, што је више него претходне године (74%), док су локалне самоуправе у Војводини у 2018. години учествовале у финансирању кадра у уделу од 22%. Локалне самоуправе највише учествују у финансирању техничког особља, потом административно финансијског особља.

У старосној структури доминирају запослени старости 50 – 59 година са 32%, следе запослени старости 30 -39 са уделом од 29%.

На дан 31.12.2018. у ЦСР је било укупно стручних радника 435 (434 претходне године) **запослених на неодређено време, што је ниво од претходне године уз истовремено повећање броја корисника на евиденцији ЦСР од 2,5%**. Поред 435 стручних радника запослених на неодређено време у ЦСР је радило још 77 стручних радника на одређено време, ангажованих по уговору о делу и привременим и повременим пословима. Значајан број радника који су ангажовани по другим основама указује да ЦСР имају потребу за додатном радном снагом.

Од укупно 435 стручних радника **263 ради на пословима водитеља случаја, што је за 8% мање у односу на претходну годину** када је на пословима водитеља случаја било ангажовано 286 стручних радника, такође је смањен број запослених који раде комбиновано на пословима супервизије и вођења случаја (са 27 на 23 у 2018.), на позицијама супервизора ради нешто мало већи број

запослених него претходне године (29 у 2017. а 35 у 2018. години). Нешто веће повећање се евидентира на позицијама других стручних радника (са 92 на 114 у 2018. години).

Иако је Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад предвиђено да послове водитеља случаја могу обављати социјални радник, психолог, педагог, андрагог и специјални педагог, поједини ЦСР извештавају и о правницима (6 правника) који раде на овим пословима, што представља непоштовање Правилника и намеће питање квалитета рада са корисником у процесу вођења случаја. Уочава се ипак позитиван помак по овом питању јер се из године у годину број правника који раде као водитељи случаја константно смањује.

Ове податке посматрамо и у светлу тренда континуираног пораста броја корисника и говори о значајном оптерећењу радника ЦСР, и то не само у смислу радног оптерећења бројем корисника него и све сложенијом проблематиком корисника који се обрађају ЦСР. При том, и даље важећа Уредба о забрани запошљавања ограничава у погледу попуњавања упражњених радних места и запошљавања додатних кадрова.

Структура запослених стручних радника на неодређено време 31.12. према стручном профилу и врсти послова										
Стручни профил радника	Врста послова								Укупно	
	Водитељ случаја		Супервизор		Водитељ случаја и супервизор		Други стручни радници			
	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.
Социјални радник	129	135	13	13	10	8	14	19	166	175
Психолог	85	75	5	11	10	9	2	7	102	102
Педагог	44	36	8	9	5	3	3	4	60	52
Специјални педагог	14	10	2	2	1	3	1	2	18	17
Андрагог	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Социолог	0	0	0	0	0	0	10	10	10	10
Правник	13	6	0	0	1	0	61	69	75	75
Друго	1	1	1	0	0	0	1	3	3	4
УКУПНО	286	263	29	35	27	23	92	114	434	435

1.2. Подаци о запосленим и ангажованим на пружању услуга у оквиру организационих јединица у ЦСР

ЦСР у вршењу јавних овлашћења пружа услуге процене и планирања, а може пружати и друге услуге социјалне заштите у оквиру своје посебне организационе јединице, уколико поседује лиценцу за пружање одређене услуге и ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца услуге социјалне заштите.¹

На дан 31.12.2018. године у оквиру организационих јединица у ЦСР на пружању услуга било је ангажовано укупно 303 (367 претходне године) **радника**. Од тог броја 240 на услугама које подлежу лиценцирању (дневни боравак, помоћ у кући, свратиште, лични пратилац, услуге подршке за самостални живот, саветодавно терапијске, прихватилиште, предах...), а 63 радника на осталим програмима и сервисима који не подлежу лиценцирању (као што су породични сарадник, клубови, саветовалишта, дневни центри, храна на точковима и сл.).

У наведеном броју ангажованог и запосленог особља када су у питању услуге које подлежу лиценцирању, највећи удео од 50% чине сарадници. Међу особљем које је ангажовано на услугама које не подлежу лиценцирању имамо већи удео стручних радника, од 61% у односу на укупан број, што је због тога што међу овим услугама имамо саветовалишта у којима искључиво стручни кадар може да буде ангажован у раду са корисницима.

1.3. Професионална обука радника ЦСР

Законом о социјалној заштити прописано је право али и дужност свих стручних радника и стручних сарадника да у току професионалног рада прате развој науке и струке и да се стручно усавршавају, ради одржавања и унапређења професионалних компетенција и квалитета стручног рада. Поред тога, Законом је прописано да сваки пружалац услуге, па и ЦСР, доноси план стручног усавршавања.²

Кроз годишњи извештај о раду ЦСР дају податак да ли поседују годишњи план стручног усавршавања за своје запослене. Посматрајући ове расположиве податке о стручном усавршавању, можемо рећи да се евидентира извесно унапређење, када је планирање стручног усавршавања у питању, с обзиром да је за 2018. годину 4 ЦСР известило да нема годишњи план стручног усавршавања, у односу на рецимо 2016. када се негативно изјаснило једна трећина ЦСР.

Највећи број радника у оквиру стручног усавршавања присуствовао је програмима обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите (434), затим различитим семинарима, стручним скуповима и конференцијама (324 радника), као и програмима обуке који нису

¹ Закон о социјалној заштити, чл. 122

² Закон о социјалној заштити, члан 144 и члан 145

акредитовани у нашем систему (208 радника). У неки вид формалног образовања – на специјалистичким или мастер студијама и сл. у 2018. години, укључено је 20 запослених у ЦСР.

Према подацима из извештаја, може се видети да у појединим ЦСР има радника који нису похађали основни програм обуке за посао који раде (вођење случаја, супервизија и основни програм за правнике), у највећем броју за посао водитеља случаја – 24 запослених, 10 правника и 5 супервизора.

Број стручних радника који нису похађали основни програм обуке за посао који обављају	2016.	2017.	2018.
Број радника који нису завршили програм обуке за вођење случаја	34	26	24
Број радника који нису завршили обуку за супервизоре	5	2	5
Број радника који нису завршили обуку за правнике	16	9	10

1.4. Поштовање права корисника ЦСР

Закон о социјалној заштити гарантује кориснику социјалне заштите поштовање следећих права: право на информације, право на учешће у доношењу одлука, право на слободан избор услуга, право на поверљивост података, право на приватност и право на притужбу. Поштовање права на притужбу практично значи да сваки корисник који није задовољан пруженом услугом, поступком или понашањем пружаоца услуга, може поднети притужбу надлежном органу. ЦСР као и други пружаоци услуга требало би да имају прописану процедуру за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника.

Индикатор поштовања законски загарантованог права на притужбу, у формату за извештавање ЦСР, јесте одговор на питање „Да ли у вашем ЦСР постоји прописана процедура за поступање по примедбама корисника ЦСР”? 31 ЦСР је у својим годишњим извештајима пријавило да има такву процедуру, тако да је ово право корисника загарантавно бар у формалном смислу, постојањем процедуре у наведеном броју ЦСР.

У ЦСР постоји прописана процедура за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника	2016. година	2017. година	2018. година
Број центара за социјални рад	27	28	31

2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

2.1. Број корисника

Према Закону о социјалној заштити, корисник права или услуга социјалне заштите може бити појединац или породица која се суочава са препрекама у задовољењу потреба, услед чега не може да достигне или да одржи квалитет живота, или која нема довољно средстава за подмирење основних животних потреба а не може да их оствари својим радом, приходом од имовине или из других извора.³ Корисници социјалне заштите су држављани Републике Србије, а могу бити и страни држављани и лица без држављанства, у складу са Законом и међународним уговорима.⁴

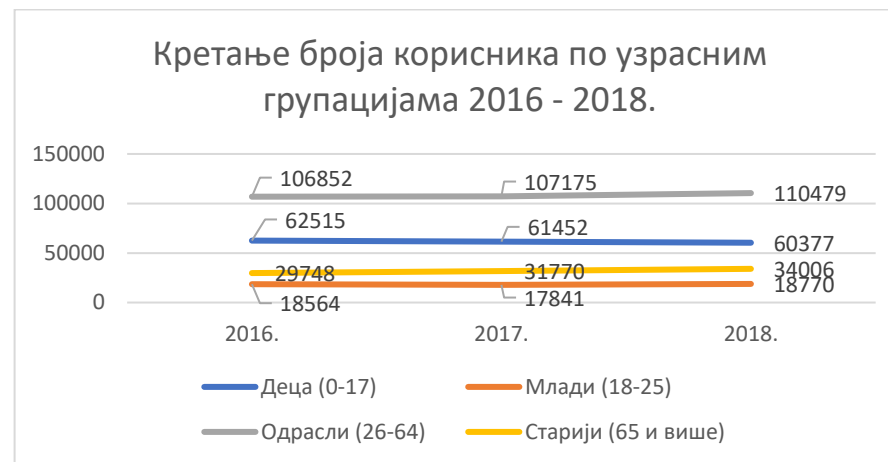
Подаци из годишњих извештаја ЦСР показују да је **током 2018. године** у ЦСР у Војводини евидентирано **укупно 223.632** корисника, а **на дан 31.12.2018. године евидентирано је 174.294 корисника**. Уочава се **повећање укупног броја корисника од 2,5% у односу на 2017.годину**.

Током година укупан број корисника ЦСР константно расте (изузетак је само 2011. година када је евидентиран пад), тако да је број корисника ЦСР у Војводини у 2018. години већи за 40.410 у односу на 2009. годину. Учешће корисника социјалне заштите у становништву Војводине је 11,6%, и он константно расте, а Војводина је на другом месту по учешћу корисника у општој популацији, након региона Јужне и Источне Србије. С обзиром да је процењени број становника за 2017. смањен у односу на попис 2011. учешће корисника социјалне заштите је још веће (11,9%).

Година	Бр. корисника	Учешће корисника у становништву АПВ	
2009.	183.222	9,0%	Број становника по попису 2002. 2.031.992
2010.	189.435	9,3%	
2011.	168.447	8,8%	
2012.	186.330	9,7%	Број становника по попису 2011. 1.916.889 Процењени број становника за 2017. 1.871.515
2013.	194.620	10,1%	
2014.	205.364	10,7%	
2015.	210.056	10,9%	
2016.	217.679	11,3%	
2017.	218.238	11,4%	
2018.	223.632	11,6%	

³ Закон о социјалној заштити, члан 41

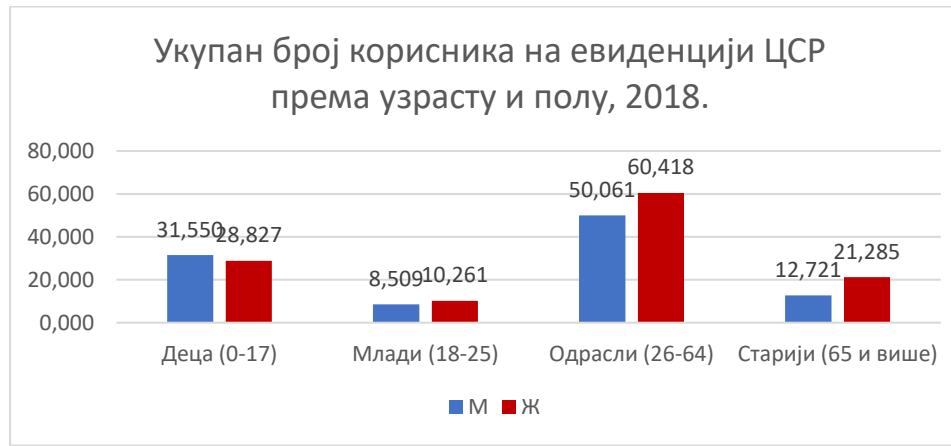
⁴ Закон о социјалној заштити. члан 6

Анализирајући број корисника по узрасним групацијама, уочава се да највеће учешће имају **корисници у одраслом добу који чине 50% укупног броја корисника ЦСР**. Затим следе деца са учешћем од 28%, старије особе 14% и млади као најмања групација од 8% у укупном броју корисника. У узрасној структури нема значајнијих промена током година – **одрасла лица су константно најбројнији корисници и њихово учешће креће се око половине од укупног броја**.

У родној структури укупног броја корисника учешће жена је нешто мало веће и износи 52%. Уколико посматрамо родну структуру по узрасним групама, примећујемо да је у групацијама *Деца (0-17)* и *Млади (18-25)* нешто већи укупни број корисника мушког пола, док са узрастом расте удео жена.

Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији по старости и полу										
Корисници по узрасту	У току 2016.	У току 2017.	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2018. - 31.12.2018.)			31.12.2016.	31.12.2017.	Број корисника на активној евиденцији 31.12.2018.		
			М	Ж	Укупно			М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	62515	61452	31,550	28,827	60377	49824	48851	24,683	22,718	47401
Млади (18-25)	18564	17841	8,509	10,261	18770	13749	13365	6,142	7,085	13227
Одрасли (26-64)	106852	107175	50,061	60,418	110479	87148	87090	40,563	45,776	86339
Старији (65 и више)	29748	31770	12,721	21,285	34006	23176	24759	10,108	17,219	27327
Укупно	217679	218238	102841	120791	223632	173897	174065	81496	92798	174294

Пребивалиште корисника као податак нам говори посредно о степену доступности услуга система социјалне заштите, а посебно посматрајући га у светлу налаза различитих истраживања која говоре о неповољнијем положају становништва руралних подручја када је у питању приступ јавним услугама. У односу на обележје пребивалишта корисника подаци су евидентирани за све кориснике, а **број корисника са градског подручја је исти (52%) у односу на кориснике из неградских средина**, што нам говори о позитивним показатељима бар кад је у питању географска доступност услуга социјалне заштите.

Корисници на активној евиденцији ЦСР у току године према пребивалишту корисника, полу и старости									
Старосне групе	Градско		Остало		Укупно Градско	Укупно Остало	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж					
Деца (0-17)	16,777	14,832	14,773	13,995	31609	28768	31550	28827	60377
Млади (18-25)	4,424	5,257	4,085	5,004	9681	9089	8509	10261	18770
Одрасли (26-64)	25,173	32,908	24,888	27,510	58081	52398	50061	60418	110479
Старији (65 и више)	6,565	11,363	6,156	9,922	17928	16078	12721	21285	34006
Укупно	52939	64360	49902	56431	117299	106333	102841	120791	223632

2.2. Флукуација корисника

Кретање броја корисника током године од момента уласка у систем до изласка из система социјалне заштите може се посматрати као показатељ његове ефективности. Анализа ових кретања показује да су она иста као и у претходном периоду. Почетком 2018. године, за рад из претходне 2017. пренето је 72% од укупног броја предмета. Процент корисника који су се први пут јавили ЦСР (новоевидентираних) је 18% од укупног броја корисника услуга ЦСР током 2018. године, проценат реактивираних је 9% и у пасиву је стављено током 2018. године 22% предмета. Судаћи према подацима, излазак из система социјалне заштите је ретка појава, с обзиром да је највећи удео оних предмета који се преносе из претходне године, што говори о томе да корисници углавном дуго остају у систему и уз подршку социјалне заштите.

Кретање броја корисника у ЦСР у току године					
	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно	Стављени у пасиву
Деца (0-17)	42,577	12,947	4,853	60377	12,520
Млади (18-25)	12,680	4,008	2,082	18770	5,386
Одрасли (26-64)	82,643	17,151	10,685	110479	24,158
Старији (65 и више)	24,216	7,598	2,192	34006	7,571
Укупно	162116	41704	19812	223632	49635

2.3. Деца корисници

Законом о социјалној заштити је прописано да дете може бити корисник социјалне заштите када му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

У току 2018. године евидентирано је укупно 60.377 деце корисника ЦСР, а на дан 31.21.2018. на евиденцији је било 47.401 деце. Расположиви подаци за претходни период указују на константну тенденцију пораста броја деце која су из различитих разлога у систему социјалне заштите, док се у претходне две године евидентира смањење њиховог броја. **У 2018. евидентира се смањење броја деце у систему социјалне заштите за 1,7% у односу на претходну 2017. годину.**

У односу на узраст уочава се да су деца старијег узраста бројнији корисници система социјалне заштите, а **најбројнија су деца узраста 6 до 14 година која чине 49% укупног броја деце на евиденцији**. 12% деце евидентирано у ЦСР је било на најмлађем узрасту - само до три године, а деца од 3 до 5 година старости (15%). Деце на најстаријем узрасту од 15 до 17 је евидентирано 24%. У родној структури **дечаци су бројнији**. Однос у корист дечака је израженији у старијим групацијама.

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току године и на дан 31.12. према узрасту и полу						
Узрасне групе	Укупан број деце у току године		Укупно	Број деце на дан 31.12.		Укупно
	М	Ж		М	Ж	
0 - 2	3,687	3,627	7314	2,701	2,687	5388
3 - 5	4,442	4,373	8815	3,539	3,471	7010
6 - 14	15,490	14,351	29841	12,592	11,672	24264
15-17	7,931	6,476	14407	5,851	4,888	10739
Укупно	31550	28827	60377	24683	22718	47401

У складу са законским одређењима деца корисници ЦСР евидентирана су у обрасцу за извештавање кроз припадност корисничким групама⁵. Гледано према овим корисничким групама, **најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите због социо-материјалне угрожености (59% укупног броја деце)**. У односу на претходну годину је смањен удео деце у овој корисничкој групи за око 3%, док је повећан број деце у групацији деце под старатељством за око 3%.

Број деце у ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту у 2018. години						
Корисничке групе	Узраст					
	0-2	3-5	6-14	15-17	УКУПНО	%
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	265	693	2,271	1,534	4763	6,9
Деца жртве насиља и занемаривања	393	637	1,960	893	3883	5,6
Деца са неадекватним родитељским старањем	178	267	927	554	1926	2,8
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	0	1	1,145	3,770	4916	7,1
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	804	1,368	2,995	1,107	6274	9,0
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	4,928	6,096	20,163	7,870	39057	56,2
Деца ОСИ	187	554	1,838	782	3361	4,8
Деца у поступцима одређивања личног имена	195	11	12	4	222	0,3
Деца у поступцима располагања имовином	17	64	252	166	499	0,7
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	1	0	0	34	35	0,1
Деца жртве трговине људима	2	2	9	23	36	0,1
Деца страни држављани без пратње	1	2	123	260	386	0,6
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0	0	6	8	14	0,0
Деца повратници/из реадмисије	2	17	54	53	126	0,2
Остала деца	938	404	1,801	865	4008	5,8

Када говоримо о подацима о укључености деце у образовни систем, посебно је значајно истаћи податак да **чак 13% деце која су у систему социјалне заштите, није уопште укључено у образовни систем, а да за још око 18% деце ЦСР нема податке о врсти школе коју дете похађа тј. о образовном статусу**. Ситуација по овом питању не мења се годинама у назад.

Број деце у ЦСР према узрасту и врсти школе коју похађају на дан 31.12.2018. години						
Узраст	Врста школе					УКУПНО
	Предшколска настава	Основна	Средња	Не похађа школу	Нема података	
6-14	2,058	14,632	438	3,260	3,876	24264
15-17	111	3,353	3,743	1,263	2,269	10739
УКУПНО	2169	17985	4181	4523	6145	35003

⁵ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

2.4. Пунолетни корисници – млади, одрасли и старији

Према Закону о социјалној заштити млада особа (пунолетно лице до навршених 26 година живота) може бити корисник социјалне заштите по истим условима као и дете, кад му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

И пунолетна лица од навршених 26 година до навршених 65 година (одрасле особе), као и старији корисници од 65 година могу бити корисници социјалне заштите односно ЦСР, када је њихово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожено ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности. У складу са законским одређењима у формату за извештавање дефинисане су корисничке групе пунолетних корисника.

У току 2018. године евидентирано је укупно 163.255 пунолетних корисника, што је за 4% више него претходне године.

Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су **материјално угрожене особе (са уделом од 60%)**. Ово је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација, осим код старијих преко 80 година код којих је најчешће обележје потреба за домским смештајем и

другим услугама социјалне заштите. После материјално угрожених, следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом (10%), затим особе које су корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници (6%), итд⁶.

Број пунолетних корисника у ЦСР према корисничким групама и старости у 2018. години						
Корисничке групе	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	Старији (80 и више)	Укупно 2018.	%
Особе под старатељством - сви пунолетни корисници под старатељством: и у породици и на смештају	532	4,553	3,003	577	8665	4,9
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	1,238	6,046	1,108	157	8549	4,8
Особе које се споре око вршења родитељског права	590	3,396	187	8	4181	2,3
Особе са инвалидитетом	1,481	9,648	5,693	1,252	18074	10,1
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	1,381	1,69	222	20	3313	1,9
Особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите у локалној заједници	910	4,548	4,286	1,698	11442	6,4
Материјално угрожене особе	12,117	77,582	14,473	1,573	105745	59,3
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	24	24	9	0	57	0,0
Жртве трговине људима	4	5	0	0	9	0,0
Бескућници	6	80	33	5	124	0,1
Остали	2,244	10,876	4,07	1,104	18294	10,3

2.5. Особе са инвалидитетом – деца, млади, одрасли и старији

У току 2018. године услуге ЦСР користило је укупно **21.435 особа са инвалидитетом** - деце, младих, одраслих и старијих (22.378 у 2017. години, 21.069 особа са инвалидитетом евидентирано је у 2016. години, 21.524 у 2015.години, 22.132 у 2014. години).

⁶ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

Одрасле особе са инвалидитетом су најбројнија групација према узрасту са учешћем од 54% у укупном броју, а затим следе старији, деца и млади. Појединачно гледано, најбројнија је групација одраслих мушкараца са телесним инвалидитетом, и према врсти инвалидитета највећи је број особа са телесним инвалидитетом.

Број особа са инвалидитетом у ЦСР у току године према врсти инвалидитета и старости					
Врста инвалидитета	Старосна структура				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Телесни инвалидитет	1,107	386	3,771	4,027	9291
Интелектуални инвалидитет	842	463	2,254	541	4100
Сензорни инвалидитет	226	76	505	328	1135
Первазивни развојни поремећаји, ...	351	38	80	37	506
Вишеструки инвалидитет	511	330	629	461	1931
Ментална обољења	324	188	2,409	1,551	4472
Укупно	3361	1481	9648	6945	21435

Укупно **3.269 особа са инвалидитетом је на дан 31.12.2018. године било на смештају** (прихватилишта, домски смештај или у сродничкој и хранитељској породици). 722 корисника су смештени током 2018. године.

Број особа са инвалидитетом на евиденцији ЦСР који су на дан 31.12.2018. користили услуге смештаја у установама социјалне заштите или у породичном смештају, према врсти смештаја и узрасту				
Врста смештаја	Старосна структура			
	Деца	Млади	Одрасли	Старији
Смештај у прихватилишту /прихватној станици	7	3	17	12
Смештај у сродничкој старатељској породици	76	28	202	65
Смештај у хранитељској (сродничкој и другој хранитељској) породици	213	51	88	59
Смештај у установи социјалне заштите	109	174	1,363	802
УКУПНО	405	256	1670	938

3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

3.1. Остваривање права на материјалну подршку

У складу са Законом о социјалној заштити, материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у натури и других врста материјалне подршке.⁷

У табели која следи приказујемо обим послова ЦСР у вези са остваривањем права пунолетних корисника на различите видове материјалне подршке у току 2018. године. Новчана социјална помоћ и једнократна помоћ су видови заштите који представљају директан одговор на финансијско сиромаштво, док је додатак за помоћ и негу другог лица помоћ која се исплаћује по основу инвалидитета.

Према подацима ЦСР, у току 2018. **поднето је 27.632 захтева за новчану социјалну помоћ** што је 14% мање у односу на 2017. годину. Смањен је број захтева и за једнократну новчану помоћ и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица. Увећан је само број захтева за додатак на помоћ и негу другог лица за 15%.

⁷ Закон о социјалној заштити, члан 79

Број решења/закључака према врсти права у 2018.					
	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у 2018.	27,632	3,935	1,552	50,783	76
Број решења о признавању права у 2018.	24,112	2,220	1,030	40,495	61
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права у 2018.	1,401	961	306	2,768	0
Број закључака о обустави поступка у 2018.	867	116	29	40	3
Број закључака о одбацавању захтева у 2018.	182	10	11	16	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања у 2018.	3,110	437	279	6	11
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања у 2018.	17,853	411	280	0	22

ЦСР у оквиру мера социјалног укључивања могу склапати протоколе о сарадњи са актерима у заједници, највише је протокола евидентирано у обалсти Друштвено корисног рада, односно рада у локалној заједници и запошљавања. **За 846 корисника је евидентирано да је урађен индивидуални план активације током године.** Донето је 459 решења о престанку права на НСП због неизвршавања обавеза корисника из индивидуалног плана активације, и 25 решења о умањењу права на НСП.

Број склопљених индивидуалних планова активације корисника, према старости и полу корисника у току године								
Број индивидуалних планова	Млади		Одрасли		Старији		Укупно М	Укупно Ж
	М	Ж	М	Ж	М	Ж		
Број склопљених индивидуалних планова активације	204	190	295	157	0	0	499	347
Укупно	394		452		0		846	

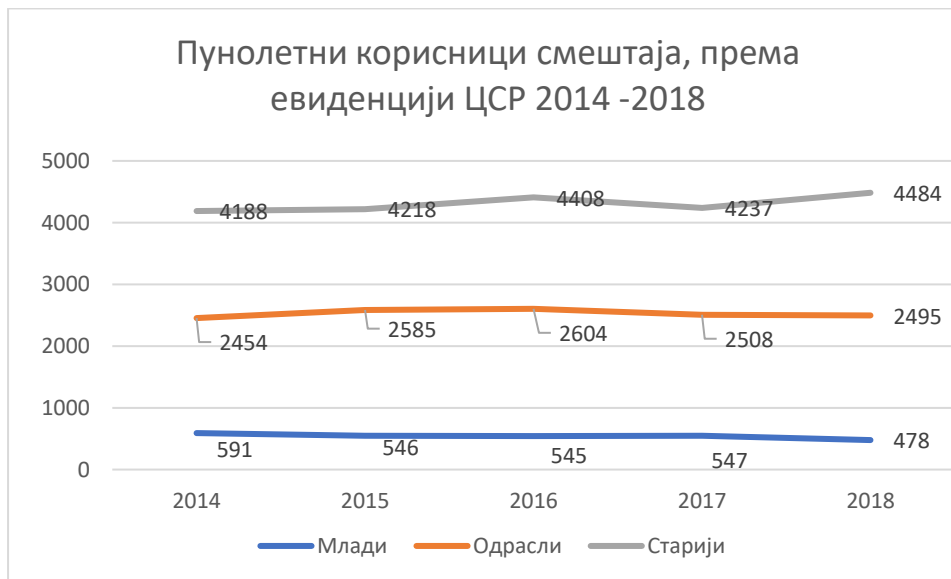
3.2. Остваривање права на смештај у установу социјалне заштите и смештај у другу породицу

Према Закону о социјалној заштити, услуга смештаја може се обезбедити смештајем корисника у сродничку, другу породицу, дом за смештај укључијући мале домске заједнице, у прихватилиште и друге врсте смештаја.⁸

⁸ Закон о социјалној заштити, чл. 47

Сврха породичног и домског смештаја је да се кориснику обезбеде услови за одржавање или побољшање квалитета живота, односно задовољавање основних животних потреба, као и здравствена заштита. Смештајем у прихватилиште, као краткотрајним обликом смештаја, осигурава се безбедност корисника и обезбеђује изналажење одрживих решења за кризне ситуације и приступ другим услугама.

У АП Војводини је током 2018. године на смештају (домском и породичном) било укупно 7.457 пунолетних корисника – младих, одраслих и старијих (7.297 током 2017. године, 7.557 током 2016. године, 7.349 током 2015. године и 7.233 током 2014.). На дан 31.12.2018. на смештају је било 6.037 пунолетних корисника. Укупни број корисника смештаја је повећан у односу на 2017. годину за 2,1%, при том повећање се евидентира само у групацији старијих корисника. У графику који следи могу се видети подаци о броју корисника смештаја према старосним групама током година.

Ако се узме у обзир врста смештаја, може се уочити да је породични смештај пунолетних корисника значајно мање заступљен у односу на смештај у установе. Иако важећи Правилник о хранитељству предвиђа породични смештај за пунолетне особе, ова врста смештаја за одрасле и старије је много ређа пракса него што је то смештај у установу, и ова област би захтевала много више уређености коју би нови правилник о породичном смештају требао да донесе. **На породичном смештају у 2018. било је 636 корисника што је свега 8% укупног броја на смештају, на домском током године је боравило укупно 6.821 корисника или 92% укупног броја.**

Породични смештај је иначе ређе коришћена услуга у свим узрасним групацијама, осим код деце. **У групацији младих, заступљеност ове две врсте смештаја је приближно изједначена**, а однос у корист домског смештаја је са узрастом израженији. У структури корисника смештаја по родној припадности, упадљиво је велико учешће жена у групи старијих. У односу на прошлу годину нема значајних промена у смислу удела појединих узрасних категорија на смештају.

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) у току године, према врсти смештаја, старости и полу корисника												
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно Млади	Укупно Одрасли	Укупно Старији	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
Породични смештај у сродничку хранитељску породицу	38	49	25	13	17	16	87	38	33	80	78	158
Породични смештај у другу породицу	85	105	112	72	50	54	190	184	104	247	231	478
Домски смештај	121	80	1,249	1,024	1,599	2,748	201	2273	4347	2969	3852	6821
Укупно	244	234	1386	1109	1666	2818	478	2495	4484	3296	4161	7457

Број корисника **на породичном смештају** у току 2018. је био 636 док је у претходној години 654 корисника, што је **за 2,7% мање него у претходној години**. На **домском** смештају је током 2018. године боравило **6.821 корисника** док је претходне године 6.638, **што је повећање од 2,7%**.

У току 2018. године је донето је **89 решења о смештају пунолетних корисника у породицу** (178 решења претходне године), и **1.593 решења о смештају у дом** (1.412 претходне године).

Број донетих решења у току године о смештају пунолетних корисника (нови корисници) према врсти смештаја, старости и полу корисника												
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно Млади	Укупно Одрасли	Укупно Старији	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
Породични смештај у сродничку хранитељску породицу	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
Породични смештај у другу породицу	3	3	34	19	10	19	6	53	29	47	41	88
Домски смештај	4	3	193	119	509	765	7	312	1274	706	887	1593
Укупно	7	6	227	139	519	784	13	366	1303	753	929	1682

Решење о **престанку породичног смештаја** је донето током године за 169 корисника. Највећи број, односно **46% корисника** је **након изласка са породичног смештаја** започео самосталан живот, док је у 26% случајева смрт корисника разлог прекида смештаја. 39% корисника након прекида породичног смештаја је започео самостални живот а само мали број, око 9%, се вратио у биолошку или сродничку породицу. 9% је упућено на домски смештај, а 6% у другу хранитељску породицу.

За 1.438 корисника је донето решење о **престанку домског смештаја**. Као најчешћи **разлог прекида домског смештаја** наводи се **смрт корисника, у 88% случајева од укупног броја прекида смештаја**, при чему 89% умрлих чине старији корисници. Број корисника који су се из дома вратили у биолошку или сродничку породицу је мали и износи непуних 6% у односу на укупан број прекида смештаја, а 3% је наставило самосталан живот. 1% је упућен поново на домски смештај, а незнатан број (само један корисник) је смештен у хранитељску породицу.

Број донетих решења ЦСР о престанку смештаја пунолетних корисника у току године према старости и полу корисника

Број решења	Млади		Одрасли		Старији		Укупно Млади	Укупно Одрасли	Укупно Старији	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
Број решења о престанку породичног смештаја	40	37	25	14	27	26	77	39	53	92	77	169
Број решења о престанку домског смештаја	7	7	132	83	467	742	14	215	1209	606	832	1438
Укупно	47	44	157	97	494	768	91	254	1262	698	909	1607

3.3. Старатељство

Старатељска заштита обухвата међусобно повезане и условљене правне интервенције и мере социјалне заштите у решавању различитих проблема који се јављају у породици. Породични закон налаже да се под старатељство ставља пунолетно лице које је лишено пословне способности, док одлуку о потпуном или делимичном лишењу пословне способности пунолетне особе доноси суд.

Потпуно лишење пословне способности подразумева да пунолетно лице због болести или сметњи у психофизичком развоју није способно за нормално расуђивање те због тога није у стању да се само стара о себи нити да штити своја права и интересе (положај лица млађег од 14 година)⁹. У случају делимичног лишења (положај старијег малолетника), судском одлуком се одређују правни послови које лице због болести или сметњи у психофизичком развоју не може самостално да предузима¹⁰. ЦСР у остваривању старатељске заштите сарађује са судом у поступку процене стања потенцијалног штићеника, а касније и у реализацији низа мера старатељске заштите.

Наше законодавство је почело да се усклађује са међународним стандардима у области права особа са инвалидитетом и праксе лишења пословне способности, међутим и даље ова област представља за наш систем као и судове значајан изазов имајући у виду да је удео корисника који су потпуности лишени пословне способности у односу на делимично лишење и даље значајно већи.

У структури укупног броја особа лишених пословне способности на дан 31.12.2018. 91% су потпуно лишени, док је 9% делимично. У броју од 279 правоснажних одлука суда о лишавању пословне способности које су донете током 2018. године, 80% је за потпуно лишење пословне способности, а око 20% за делимично лишење, што показује да се пракса лишења пословне способности

⁹ Породични закон, члан 146

¹⁰ Породични закон, члан 147

не мења значајније јер је потпуно лишење и даље много више заступљено. У току године је евидентирано 869 поступака преиспитивања решења о лишењу пословне способности пред судом што је скоро дупло више него претходне године (473 претходне 2017. године) и донето 10 правоснажних одлука о враћању пословне способности (11 2017. године).

Конвенција о правима особа са инвалидитетом промовише другачији приступ - потпуно лишавање пословне способности се мора посматрати у светлу угрожавања људских права особа са инвалидитетом.

Укупан број пунолетних корисника са решењем о сталном старатељству на дан 31.12.2018. године био је 3.881 (3.867 на крају 2017. године). У старосној структури корисника под старатељством, доминирају одрасли са 74% учешћа, док је мало учешће младих од 6%. Учешће корисника старије доби међу корисницима под старатељством је 20%. Број корисника за који је током године донето решење о стављању под старатељску заштиту (нови корисници) је 376, опет са највећим учешћем од 68% за одрасле кориснике.

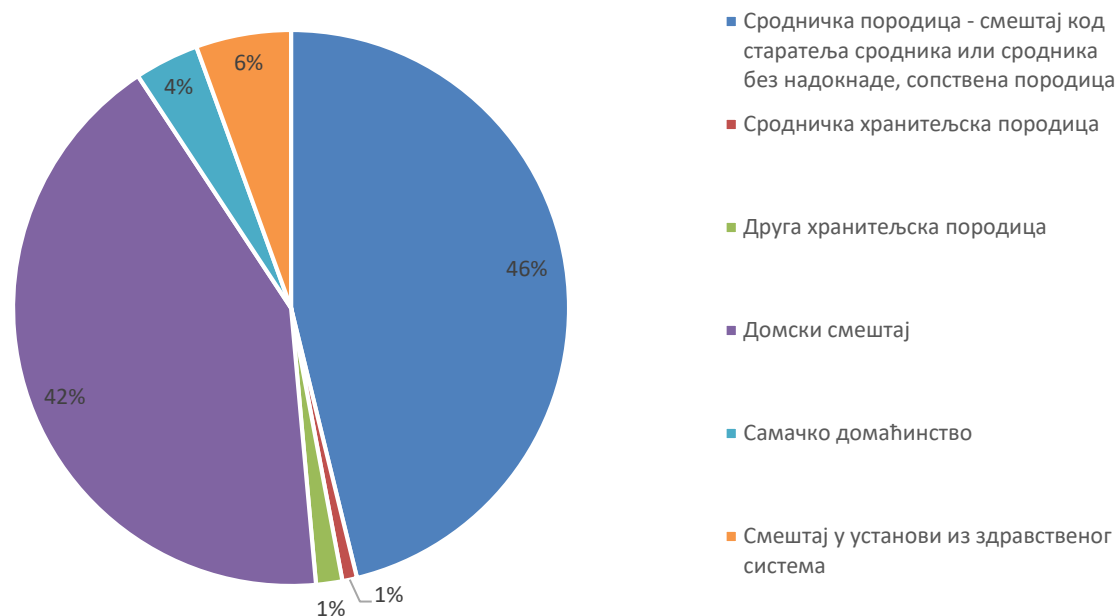

Од укупног броја пунолетних корисника под старатељством **30% су непосредна старатељства, што је значајно оптерећење за запослене у ЦСР**, у 70 % старатељстава дужност старатеља врше физичка лица.

Подаци о смештају корисника под старатељством показују да 46% особа под старатељством живи у својим породицама или сродничким породицама, док је 42% корисника под старатељством смештено у установи за смештај корисника. 6% је на смештају у психијатријским установама здравственог система и 4% особа које су под старатељством живи у самачким домаћинствима, и још 1% у хранитељским породицама.

Корисници под сталним старатељством према врсти смештаја

Током 2018. године ЦСР су донели још 3.658 решења о привременом старатељству, у 34% свих привремених старатељстава је непосредно старатељство ЦСР.

Број решења о ПРИВРЕМЕНОМ СТАРАТЕЉСТВУ на дан 31.12. (за све пунолетне кориснике на евиденцији ЦСР- пренети и нови) према старости и полу корисника

	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Млади	119	109	228
Одрасли	718	721	1439
Старији	961	1,030	1991
Укупно	1798	1860	3658

3.4. Вршење родитељског права

Због болести или сметњи у психофизичком развоју, када дете није у стању да се самостално стара о себи и о заштити својих права и интереса, родитељско право може бити продужено и после пунолетства.¹¹ У току извештајног периода за 19 лица је продужено родитељско право, а укупно 140 лица на евиденцији ЦСР има продужено родитељско право (укључијући нове и пренете кориснике из претходне године).

Број решења суда о продужењу родитељског права за пунолетне кориснике према полу корисника-			
Продужење родитељског права	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Број корисника којима је у току 2018. године донето решење о продужењу родитељског права (нови корисници)	10	9	19
Укупан број корисника на дан 31.12.2018. на евиденцији ЦСР којима је продужено родитељско право - пренети и нови корисници	80	60	140

4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

4.1. Остваривање права на материјалну подршку

У току 2018. године 34.638 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП, а још 3.463 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ). Уочава се смањење броја деце у породицама које су оствариле право на НСП, и повећање броја деце са оставреним правима по основу инвалидитета у односу на 2017. годину.

Укупан број деце обухваћен материјалном подршком	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Број деце чланова породице корисника НСП	43103	41403	39006	38256	34,638
Број деце обухваћен правом на туђу негу и помоћ	1393	1701	1436	1557	1,688
Број деце обухваћен правом на увећану туђу негу и помоћ	1065	1195	1016	1058	1,775

¹¹ Породични закон, чл. 85

4.2. Остваривање права на безбедност и сигурност детета

У току 2018. године ЦСР је, као орган старатељства, у циљу заштите деце, интервенисао **издвајањем укупно 404 деце из биолошких породица** (407 2017. године) Међу издвојеном децом највећи је удео деце узраста 6-14 година 47%, јер је то уједно узрасна групација која обухвата највећи распон година. Током претходне године из биолошких породица издвојено **80 деце узраста до 3 године или 20% од укупног броја издвојене деце** што јесте забрињавајући податак (84 деце издвојено у 2017. години).

Непосредно након издвајања детета из породице у процесу збрињавања реализује се привремени смештај који може бити: код сродника, на породични смештај, у прихватилице или у установу за смештај. Према подацима које имамо, **за 79% деце обезбеђено је да први смештај буде у породици (сродничкој или хранитељској), што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из своје породице.** Затим следи удео од 14% деце која су непосредно након издвајања смештена у прихватилице/прихватну станицу (приказ је дат у графику који следи). Доминантан разлог издвајања је неадекватно родитељско старање. Уочава се позитиван тренд у односу на 2017. у смислу да се први смештај чешће реализује у породици него у прихватилицима/прихватним станицама, али је истовремено нешто повећан број смештаја у дом.

Први смештај, 2017 и 2018.

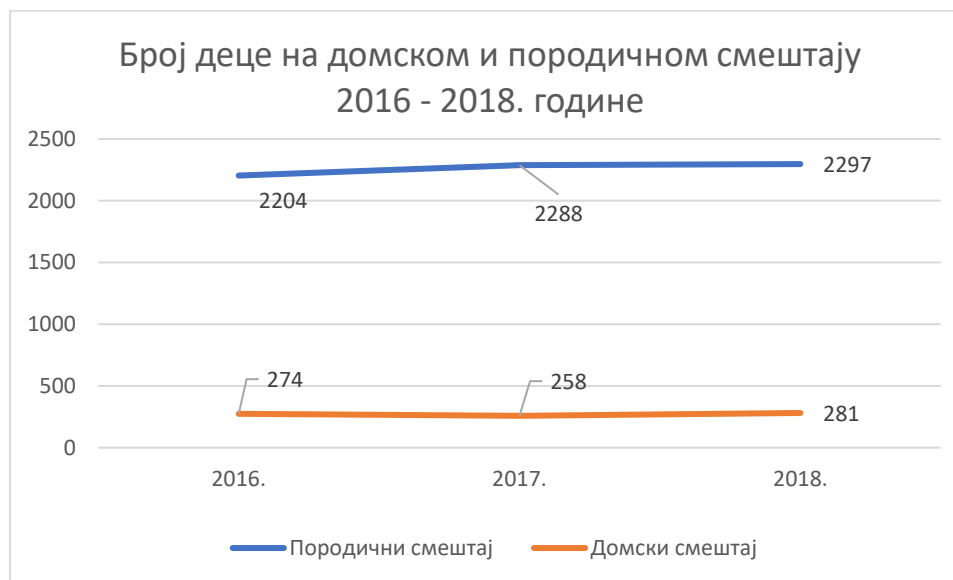

Број деце према разлозима издвајања

4.3. Смештај деце у систему социјалне заштите

Услуга смештаја у складу са Законом обезбеђује се смештајем детета у сродничку, другу породицу, дом за смештај, у прихватилиште и друге врсте смештаја. У графику који следи може се видети тренд кретања броја деце на смештају у систему социјалне заштите, домском и породичном смештају. Уочава се мање повећање броја деце на домском смештају у односу на тренд кретања броја деце на породичном смештају.

4.4. Остваривање права на породични смештај

Пружањем услуга породичног смештаја деци и младима се привремено, до завршетка редовног школовања, обезбеђују нега, заштита и услови за оптималан развој у породичном окружењу. Породични смештај је доминантан вид заштите за децу, а пре свега за децу најмлађег узраста.

Током 2018. године на породичном смештају било је укупно 2.297 деце, односно 2.101 деце на дан 31.12.2018. године (2.288 деце у 2017. години, 2.204 деце у 2016.). Ако поредимо **број деце на породичном смештају са претходном годином можемо видети да је он повећан али незнатно** (за 9 деце).

На породичном смештају у **сродничким хранитељским породицама је у 2018. години укупно 15% деце** (17% у 2017. години и 18% 2016. године), док је 85% деце на смештају у другим хранитељским породицама, дакле смањен је удео деце која су на смештају у сродничким хранитељским породицама. Са аспекта заштите права детета неопходно је да наш **систем на даље пружа интензивнију подршку развоју сродничког хранитељства**.

Старосна структура деце на породичном смештају се не мења током година, а најбројније су појединачне групације деце узраста од 6-14, а потом од 15-17 година.

Током 2018. године на породични смештај је примљено **328 деце, а претходне 2017. године 406, што је процентуално изражено мање 19%**. Узрасна групација деце од 6 до 14 година која је најбројнија на смештају, доминира и када су у питању нови приједи.

Породични смештај је током 2018. године прекинут за 196 деце што је 8% од укупног броја деце која су боравила на смештају у породицама током године (исти проценат као претходне 2017. године). Од 196 деце којима је током године престао породични смештај, највећи број односно 38% деце се вратило у своје биолошке и сродничке породице (што је исти удео као прошле године), и указује на потребу подршке биолошкој и сродничкој породици. Премештај из једне хранитељске породице у другу, и премештај у установу социјалне заштите разлог је за прекид смештаја у око 5% случајева. 14% деце је са породичног смештаја усвојено, што је пораст у односу на претходну годину када је тај удео износио 10%.

Број деце којима је у току године прекинут породични смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту -

Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	8	10	29	28	75
Смештај у сродничку породицу	0	0	2	2	4
Усвојење	7	12	8	1	28
Смештај у другу хранитељску породицу	2	0	5	1	8
Смештај у установу СЗ	0	0	7	6	13
Становање уз подршку	0	0	0	1	1
Самосталан живот	0	0	2	42	44
Смрт детета	0	1	0	0	1
Друго	3	3	9	7	22
Укупно	20	26	62	88	196

У 2018. години на евиденцијама ЦСР у Војводини налази се укупно **1.629 хранитељских породица**, 1.1383 имају децу на смештају док 246 породица има потврду о подобности за бављење хранитељством али током године нису имале дете на смештају. **У односу на претходну годину број хранитељских породица је смањен за 70**. Од значаја је да **истакнемо проблем подршке хранитељским породицама, с обзиром да на значајном делу територије АП Војводине** послове у вези са хранитељством обављају стручни радници центара за социјални рад.

Број сродничких и других хранитељских породица на евиденцији ЦСР по годинама					
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Хранитељске породице у којима су смештена деца (укључујући и сродничке хранитељске породице)	1393	1400	1411	1430	1383
Хранитељске породице са потврдом о подобности за бављење хранитељством које чекају на смештај деце	201	258	189	269	246

Од укупног броја деце која су током 2018. године боравила на смештају у хранитељским породицама ЦСР је сачинио план сталности за 1.613 деце или процентуално изражено **за 70% од укупног броја деце**, што је повећање у односу на претходну годину када је тај удео износио 60%.

Број деце на породичном смештају за коју је у току 2018. године ЦСР сачинио план сталности	1613
--	------

4.5. Остваривање права на домски смештај

Закон предвиђа да се услуге домског смештаја пружају деци и младима чије се потребе не могу задовољити у оквиру биолошке, сродничке или хранитељске породице или кроз услуге у заједници, на основу одлуке органа старатељства или суда, до повратка детета или младе особе у биолошку породицу, односно до смештаја у сродничку или хранитељску породицу, усвојења или осамостаљивања. Домским смештајем детету и младој особи се обезбеђује становање и задовољење основних животних потреба, здравствена заштита као и приступ образовању. Према закону о социјалној заштити детету млађем од три године не обезбеђује се домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, с тим што на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности министарства надлежног за социјалну заштиту.¹²

Током 2018. године домски смештај користило је укупно 281 деце, док је на дан 31.12.2018. евидентирано на домском смештају 245 деце (258 током 2017. године, 274 деце током 2016.). На крају 2018. године на домском смештају је било 14 деце више него претходне 2017. године. **Евидентира се повећање од 9% укупног броја деце током године на домском смештају.** У

¹² Закон о социјалној заштити, чл. 51 и чл.52

анализи старосне структуре укупног броја деце на смештају уочава се да су најбројније појединачне групације деце узраста од 15-17, а потом од 6-14 година. Посматрајући према полу доминирају дечаци са 60% у односу на девојчице које чине 40%.

Број деце корисника домског смештаја на евиденцији ЦСР (сви - пренети и нови корисници) према узрасту и полу у току године							
Врста смештаја	Укупно 0 - 2	Укупно 3 - 5	Укупно 6 - 14	Укупно 15 - 17	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу без родитељског старања	4	0	52	63	71	48	119
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу са сметњама у развоју	6	4	60	45	60	55	115
Заводи за васпитање деце и младих	0	0	15	25	33	7	40
Мала домска заједница	0	0	0	1	1	0	1
Други домови за смештај у систему СЗ - Домови за одрасле	2	0	0	4	5	1	6
Укупно	12	4	127	138	170	111	281

Број деце за коју је током године **донето решење о пријему у установу за смештај** је 73 (64 током 2017., 52 током 2016. године) што је **повећање у односу на претходну годину за 14%**. Узрасне групације деце 6-14 година и 15-17 које су најбројније на смештају,

доминирају и када су у питању нови приједи, **8 деце за коју је током године донето решење о смештају у установу је на узрасту до 3 године** (4 деце у „бивше домове за децу без родитељског старања“ и 4 у „бивше домове за децу са сметњама у развоју).

Структура деце према разлозима смештаја је друдачија у односу на 2017. годину. За разлику од претходне 2017. године када је као најчешћи разлог за примену домског смештаја евидентирано одсуство родитељског старања (у ситуацијама када су родитељи преминули, родитељи непознати, родитељи непознатог боравишта, лишени родитељског права, делимично лишени родитељског права, лишени пословне способности, нису стекли пословну способност), у 2018. години највећи број деце - **25% на смештају су због проблема у понашању. Следи затим као разлог премештај из хранитељске породице које је евидентирано у 15% случајева.**

Смештај у дому је током 2018. године прекинут за 36 деце што је 13% од броја деце која су током године боравила на смештају у установама (исти удео као и 2017. године). **Од 36 деце којима је током године престао домски смештај, 27% деце се вратило у своје биолошке породице, па се евидентира позитиван тренд јер се прошле године 15% деце након смештаја у установи вратило у своје породице.** Међу евидентираним разлозима евидентирана је опција „друго“ у 25% случајева што би захтевало додатно истраживање који су то исходи.

Број деце којима је у току године прекинут домски смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту					
Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	1	0	3	6	10
Смештај у сродничку породицу	0	0	0	0	0
Усвојење	0	0	0	0	0
Смештај у другу хранитељску породицу	2	0	2	1	5
Смештај у другу установу СЗ	0	0	2	0	2
Становање уз подршку	0	0	0	0	0
Самосталан живот	0	0	0	6	6
Смрт корисника	0	0	1	3	4
Друго	0	0	2	7	9
Укупно	3	0	10	23	36

Од укупног броја деце која су током 2018. године боравила на домском смештају **ЦСР је сачинио план сталности** за 163 деце или процентуално **изражено за 62%** (исти удео као 2017. године).

Број деце на домском смештају за коју је сачињен план сталности	174
---	-----

Законом је прописано да се детету млађем од три године не обезбеђује домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, као и да на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности Министарства. Из тог разлога евидентира се засебан податак о деци овог узраста на смештају у установама. **У току 2018. године на смештају у установама било је 10 деце млађе од 3 године, као и на дан 31.12.2018. године.** Број деце овог узраста на домском смештају не мења се значајније током претходног периода.

Број деце узраста до навршене 3. године на евиденцији ЦСР, према дужини боравка у установи за смештај и полу										
Дужина боравка у установи за смештај	Број деце у 2015.	Број деце на дан 31.12. 2015.	Број деце у 2016.	Број деце на дан 31.12. 2016.	Број деце у 2017	Број деце на дан 31.12. 2017.	Број деце у 2018.		Број деце на дан 31.12. 2018.	
							М	Ж	М	Ж
0 – 6 месеци	4	3	2	1	1	1	2	3	2	2
7 - 12 месеци	3	2	3	2	3	1	2	0	2	0
1 – 2 године	2	1	2	1	5	4	2	1	1	1
Преко 2 године	4	3	13	12	1	1	0	0	2	0
УКУПНО по полу	13	9	20	16	10	7	10		10	
УКУПНО	13	9	20	16	10	7	10		10	

4.6. Усвојење

Усвојење представља најадекватнији вид збрињавања детета без родитељског старања. Према подацима ЦСР **током 2018. године је донето 33 решења о заснивању усвојења и усвојено је 33 деце, 20 дечака и 13 девојчица**, (25 решења и 23 реализованих усвојења 2017.) што се евидентира као повећан број у односу на прошлу годину.

Година	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Број усвојене деце	62	49	28	23	33

Број деце чији су усвојитељи страни држављани је 7 у 2018. години (4 у 2017. години, 5 у 2016. години, у 2015. години било 7 таквих случајева, а 3 у 2014. години). Број деце са сметњама у развоју која су усвојена у току 2018. године је 2 (2017. године 2, 2016. године 4, 2015. године 7, 2 у 2014. години). **Истовремено, имамо број од 63 парова који чекају на усвојење** (97 парова је на евиденцији било 2017. године).

4.7. Старатељство

После усвојења старатељство представља најпотпунији вид заштите личности и интереса детета. Породични закон предвиђа стављање под старатељство детета без родитељског старања, у својству малолетног штићеника, при чему одлуку о стављању под старатељство доноси ЦСР као орган старатељства.

На дан 31.12.2018. године, на евиденцији ЦСР је било 1.793 деце под сталном старатељском заштитом, што је 4% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР (2.048 на дан 31.12.2017.). Уочава се смањење броја деце под сталном старатељском заштитом у односу на 2017. годину за 12%.

Број решења о примени СТАЛНЕ старатељске заштите на дан 31.12. (сва деца - пренети и нови) према старости и полу детета			
Узраст	Пол		УКУПНО
	М	Ж	
0 - 2	35	39	74
3 - 5	95	72	167
6 - 14	472	463	935
15 - 17	303	314	617
УКУПНО	905	888	1,793

У току 2018. године за укупно 240 деце (225 у 2017. године) је донето решење о примени старатељске заштите (нови корисници), а најчешћи разлози за примену старатељске заштите када су деца у питању јесте када су **родитељи лишени родитељског права односно пословне способности у 79% случајева**. У графику који следи приказана је структура разлога за примену старатељске заштите код деце у 2018. години. **Доминирају разлози у вези са функционалношћу родитеља у односу према деци** и свакако потврђује потребу за програмима подршке које треба усмерити на родитеље.

Више од половине, 58% деце има за старатеља познату особу (сродници и хранитељи). Ипак, и даље је **број стручних радника ЦСР, који обављају послове старатеља деце веома висок и износи 42% у 2018. години (44% у 2017. години)**. Највећи број деце која су под старатељством на смештају су у хранитељским породицама (60%), потом у сродничким породицама, домском смештају (10%)...

У току 2018. године је донето 173 решења о престанку старатељске заштите, када се посматрају разлози престанка старатељске заштите над децом најчешћи **разлог је престанак старатељства услед пунолетства и присутан је у уделу од 63%**, а много ређе из других разлога као што су враћање старатељства родитељима одн. пословне способности или усвојење.

Током 2018. године ЦСР су донели **и 2.562 решења о мерама привремене старатељске заштите**, а на дан 31.12.2018 под привременим старатељством се налазило 807 деце (најчешћи разлог је неадекватно родитељско старање са учешћем од 39%).

4.8. Вршење родитељског права

Удео деце из породица у којима се родитељи споре око вршења родитељског права у 2018. години **износи 9% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР**, што је друга по уделу корисничка група деце, након деце из социо-материјално угрожених породица.

О пословима који се односе на породичне односе, ЦСР извештавају о броју спроведених поступака и броју деце укључене у ове поступке. У току 2018. године 291 деце је обухваћено у поступцима мирења и нагодби у споровима који се воде међу родитељима (180 деце 2017. године). И обухваћено је 4,806 деце у поступцима процене за вршење родитељског права и процене споразумног предлога родитеља (4,118 у 2017. години).

Број спроведених поступака у породичним односима и број деце у току 2017.године		
Врста поступка	Број поступака	Број деце
Мирење	132	199
Нагодба	83	92
Процена за вршење родитељског права	2,804	4,318
Процена споразумног предлога родитеља	379	488

У току 2018. године, стручни радници ЦСР доставили су на захтев суда укупно 4.340 налаза и мишљења у поступцима у којима се одлучује о заштити права детета односно лишењу родитељског права (3.927 у 2017. години, 4.557 у 2016. години, 4.835 у 2015. години, 4.641 у 2014. години). Овим поступцима обухваћено је 6,376 деце. Евидентира се повећање обима посла, као и броја деце обухваћене.

У односу на све поступке у којима је ЦСР штитио права деце, **највећи број поступака је, као и претходних година у споровима око вршења родитељског права са уделом од 67%**, а потом следе поступци који се односе на регулисање односа дета и родитеља у споровима са уделом од 17%. **Уочава се повећање броја поступака за лишење родитељског права, Прекршајних поступака и поступака за заштиту права детета** у односу на 2017. годину.

Достављање налаза и стручног мишљења на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права						
Поступак пред судом	У 2016.		У 2017.		У 2018.	
	Број налаза и мишљења	Број деце	Број налаза и мишљења	Број деце	Број налаза и мишљења	Број деце
Вршење родитељског права	3231	4616	2851	4181	2,907	4,415
Регулисање личног односа детета и родитеља	828	1145	556	720	740	1,032
Извршни поступак у регулисању виђања детета и родитеља	60	83	46	64	40	54
Издржавање детета	127	170	180	265	134	187
Лишење родитељског права	112	204	109	156	152	242
Кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета	27	42	62	90	61	108
Прекршајни поступак	142	139	85	93	156	159
Поступак за заштиту права детета	30	41	38	47	150	179
УКУПНО	4557	6440	3927	5616	4,340	6,376

У надзору над вршењем родитељског прва ЦСР као орган старатељства реализује сложене услуге стручног социјалног рада у процени компетенција родитеља за старање о детету. Мера надзора над вршењем родитељског права се примењује кад родитељи неадекватно обављају родитељске дужности и на тај начин угрожавају развој и интересе детета.

Према Породичном закону, орган старатељства има могућност да реагује применом две врсте мера надзора над вршењем родитељског права, превентивног и корективног. Превентивни надзор орган старатељства обавља са циљем да омогући родитељима да врше родитељско право¹³ и корективни надзор са циљем исправљања родитеља у вршењу родитељских права.¹⁴

Нема значајније промене у односу на претходну годину у примени мере превентивног надзора, у току 2018. године ЦСР донели укупно 273 решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права којим је обухваћено 332 деце.

Број решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права и број деце обухваћене мером превентивног надзора			
	У 2016. години	У 2017. години	У 2018. години
Број решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права	311	314	273
Број деце према чијим родитељима су предузете мере превентивног надзора над вршењем родитељског права донетих у току године	367	365	332

Донето је и 270 решења о **мерама корективног надзора** где је обухваћено 398 деце, тако да можемо констатовати да је примена ове **мере у порасту у односу на претходне године**. Значајније повећање се евидентира у примени свих расположивих мера.

Број решења о мерама корективног надзора над вршењем родитељског права						
Врста мере корективног надзора	У 2016.		У 2017.		У 2018.	
	Број решења	Број деце	Број решења	Број деце	Број решења	Број деце
Упозорење родитељима о недостацима у вршењу родитељских права	100	170	144	216	172	262
Упућивање родитеља на разговор у породично саветовалиште или у установу	32	46	31	39	69	100

¹³ Породични закон, чл. 79

¹⁴ Породични закон, члан 80

специјализовану за посредовање у породичним односима						
Захтев родитељима да положи рачун о управљању имовином детета	9	12	14	19	29	36
УКУПНО	141	228	189	274	270	398

5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

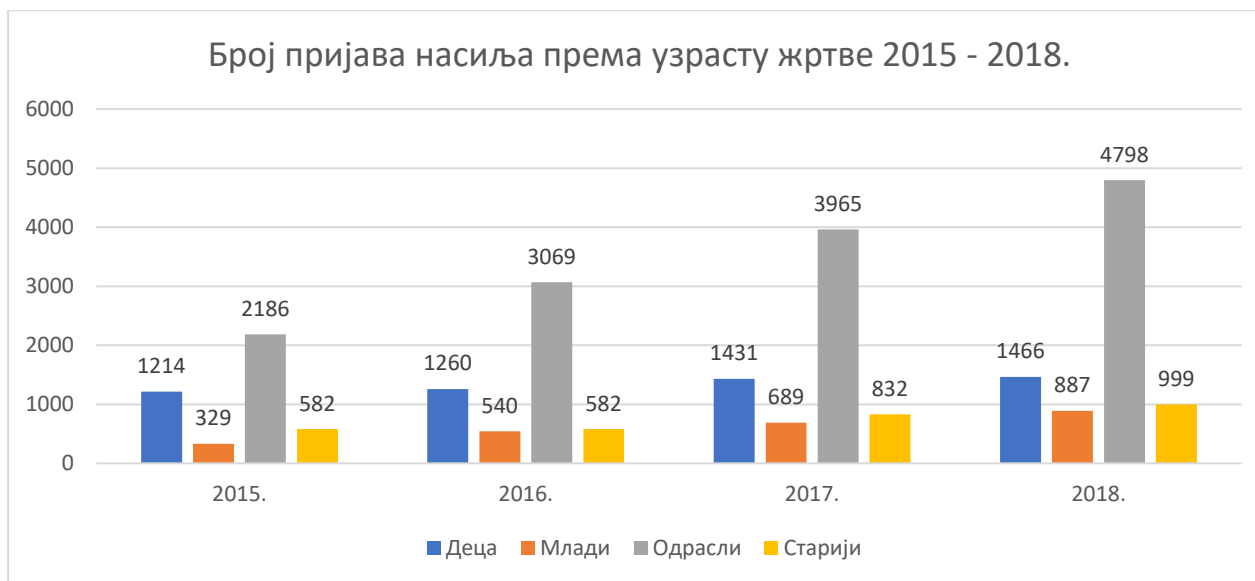
5.1. Заштита од насиља у породици

У циљу појачавања активности у реаговању на појаву насиља у породици Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања издало је налог број: 551-00-00385/2016-14 од 03.08.2016. године којим се обавезују ЦСР – органи старатељства да сваког 01. и 15. у месецу писаним путем обавештавају Републички завод за социјалну заштиту и Покрајински завод за социјалну заштиту о свим пријављеним случајевима насиља у породици и предузетим мерама интервенције. На основу прикупљених података из ЦСР са територије покрајине Покрајински завод за социјалну заштиту доставља Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова статистичке извештаје о поступању центара за социјални рад, са територије своје надлежности, у свим пријављеним случајевима насиља у породици.

01. јуна 2017. године ступио је на снагу Закон о спречавању насиља у породици. Закон је предвидео низ новина укључујући и могућност изрицања хитних мера од стране полицијских службеника, као и строже мере према оним који не примењују прописе на одговарајући начин и то дисциплинску одговорност за носиоце правосудних функција и прекршајну за полицијске службенике. Превиђена је и прекршајна одговорност за државне органе који не буду пријављивали насилнике.

У току 2018. године у ЦСР у Војводини је евидентирано укупно 8.150 пријава породичног и партнерског насиља (6.899 у току 2017. године, 5.451 пријава у 2016. години, 4.186 у току 2015., 2.847 у 2014.), што је значајно повећање од 18% у односу на претходну 2017. годину. Повећање броја жртава насиља се иначе евидентира у дужем протеклом периоду. Повећање броја жртава насиља се евидентира у свим узрасним групацијама: деце, младих, одраслих и старијих. Константно повећање које се евидентира свакако, не може се тумачити искључиво као последица пораста насиља већ је резултат и других фактора, **пре свега ефикаснијег одговора институција а од 2017. године и као резултат примене новог закона о спречавању насиља.**

Од укупног броја 8.150 евидентираних пријава 19% су пријаве за случајеве насиља у којима су деца жртве (21% у 2017. години), док је удео од 81% пријава за остале узрасне групације.

Удео девојчица је 53% међу децом жртвама, а прикупљени подаци о врсти доминантног облика насиља говоре да је када су **деца у питању највећи број пријава за емоционално насиље у уделу од 39%** (47% претходне године), затим следи физичко насиље са уделом од 31%, занемаривање са уделом од 25%, сексуално насиље 4% и на крају експлоатација са уделом мањим од 1%.

Када су **пунолетни корисници жртве насиља** у питању, жене су чешће жртве насиља у односу на мушкарце у свим узрасним групацијама, 79% укупног броја жртава су женског пола. Жене жртве физичког и психичког насиља заједно чине 77% укупног броја жртава свих узрасних групација по свим врстама насиља. Посматрајући само врсту доминантног насиља уочава се да је физичко насиље заступљено у 49% свих пријава, као и психичко. Сексуално насиље и експлоатација су заступљени са уделом око 1%.

Највише **пријава насиља у ЦСР је и у 2018. години стигло од полиције, 76% свих пријава**, док је 9% случајева у којима сама жртва пријављује насиље, затим је 3% пријава од стране јавних установа (школа, дома здравља, вртића...), 2% пријава где насиље пријављују други чланови породице, 2% орган старатељства у другим поступцима, 2% друго лице ван породице 1,6% од суда/тужилаштва.

У највећем уделу починиоци су партнери (брачни/ванбрачни или бивши брачни/ванбрачни) жртве и чине 53% свих пријава, а затим родитељи деце која трпе насиља са уделом од 18%, син/ћерка жртве са уделом од 12%, други члан породице или крвни сродник 6%... Најмање је евидентираних случајева насиља од стране хранитеља/старатеља жртве, до 1%. Удео пријава у којима је као починилац евидентиран „неко други“ износи 4%.

Број пријава насиља у ЦСР у току године према починиоцима насиља означеним у пријави насиља и према односу/сродству са жртвом насиља

Починилац насиља према односу са жртвом	Број починилаца		Укупно Број починилаца
	М	Ж	
Родитељ	888	567	1,455
Брат/сестра	287	122	409
Син/ ћерка	608	390	998
Партнер једног од родитеља	112	27	139
Други члан породице или крвни сродник	270	214	484
Хранитељ/ старатељ	4	5	9
Брачни/ ванбрачни партнер	1,886	919	2,805
Бивши брачни/ванбрачни партнер	890	606	1,496
Неко други	258	97	355
Укупно	5,203	2,947	8,150

ЦСР у случајевима насиља над децом и пунолетним жртвама предузима поступке у циљу њихове заштите (издвајање жртве, покретање судских поступака, пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке и помоћи детету и родитељу у ЦСР, упућивање на друге услуге и корективни надзор у заштити деце).

У поступању ЦСР **у случајевима пријава насиља над децом, евидентира се да у 57% случајева ЦСР реагује пружањем материјалне, правне или стручно саветодавне подшке и помоћи детету и родитељу у ЦСР,** у 9% случајева деца и њихови родитељи су упућени на услуге које пружаје друге установе. У 6% случајева ЦСР је покренуо поступак пред судом и у истом уделу случајева реаговао упозоравањем родитеља на недостатке у вршењу родитељског права. **У 9% случајева ЦСР је заштитио дете издвајањем из породице без родитеља и у 5% случајева издвајањем детета из породице али са ненасилним родитељем.** Нема значајније разлике у структури предузетих мера у односу на претходну годину.

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите деце од насиља у породици -

Врста поступка	Број деце		Укупно
	Девојчице	Дечаци	

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите деце од насиља у породици -			
Издавање - број деце која су издвојена из породице сама (без родитеља)	76	68	144
Издавање - број деце која су из породице издвојена заједно са ненасилним родитељем	43	40	83
Покретање поступака пред судом	56	53	109
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи детету у ЦСР	494	433	927
Упућивање детета на услуге других одговарајућих установа	69	65	134
Упозоравање родитеља на недостатке у вршењу родитељског права - корективни надзор	42	41	83
Нешто друго	63	67	130
Укупно	843	767	1,610

У заштити деце од насиља **ЦСР је по службеној дужности у току 2018. године покренуо 256 поступака пред судом** (243 у 2017. години), **што је за 17% од укупног броја деце која су евидентира у ЦСР као жртве насиља**. 40% чине поступци за изрицање мере заштите од насиља у породици, а у укупно 25% у питању су поступци за потпуно или делимично лишење родитељског права (43% у 2017. години), што се евидентира као значајно смањење удела ових поступака. У 19% случајева покренути су поступци за заштиту права детета и у 15% кривичне пријаве у односу родитеље деце жртава насиља (5% претходне године), што се евидентира као значајно повећање. **Број поступака пред судом за заштиту деце у односу на претходну годину није значајно промењен** (док је у 2017. удвостручен у односу на 2016. годину).

Број поступака за заштиту деце жртава од породичног насиља које је ЦСР покренуо према суду, по службеној дужности у току године, према врстама поступка	
Врста поступка	Број деце
Поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици	103
Поступак за потпуно лишавање родитељског права	37
Поступак за делимично лишавање родитељског права	26
Кривична пријава	38
Поступак за доношење привремене мере принудног лечења	3
Поступак за заштиту права детета	49
Укупно	256

У заштити пунолетних жртава насиља поступање ЦСР у 2018. години се у 80% случајева подразумевало пружање материјалне, правне, или саветодавне подршке жртви насиља у оквиру ЦСР, а у 8% случајева жртва насиља је упућивана на услуге других установа. У 4% случајева ЦСР је покренуо неки од поступака пред судом, а у 2% случајева пунолетна жртва насиља је измештена из породице (у 97% случајева су то жене), кривична пријава поднета у 1% случајева. **Нема значајније промене у броју поступака пред судом за заштиту пунолетних жртава насиља које је ЦСР покренуо у односу на претходну годину.**

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља									
Врста поступка	Старост корисника						Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	Млади		Одрасли		Старији				
	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Издавање жртве насиља из породице	0	18	5	115	0	12	5	145	150
Покретање поступка пред судом	55	30	86	99	27	22	168	151	319
Кривична пријава	5	15	3	51	1	6	9	72	81
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке жртви насиља у ЦСР	218	647	770	3,494	307	635	1,295	4,776	6,071
Упућивање жртве насиља на услуге других одговарајућих установа	11	68	46	390	17	76	74	534	608
Нешто друго	11	42	55	152	27	30	93	224	317
Укупно	300	820	965	4,301	379	781	1,644	5,902	7,546

Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице. Од стране суда изречено је у току 2018. године укупно 1,802 мера (1.558 мера у 2017. години, 682 мера у 2016. години, 524 у 2015. години, 350 мера током 2014.). **Број изречених мера заштите је повећан у односу на претходну 2017. годину за 16%** (у 2017. години смо евидентирали више него удвостручен број мера у односу на претходни период до 2017.) Према расположивим подацима, најчешће суд изриче меру забране даљег узнемиравања члана породице и забране приближавања члану породице.

Број изречених мера заштите од насиља у породици (према Породичном закону) евидентираних у ЦСР у току године према врсти мера	
Врста мере	Број изречених мера
Издавање налога за исељење из породичног стана или куће без обзира на право својине/закупа непокретност	199
Издавање налога за усељење у породични стан или кућу без обзира на право својине/закупа непокретности	7
Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености	570
Забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице	414
Забрана даљег узнемиравања члана породице	612
Укупно	1,802

Према подацима којима ЦСР располаже у току 2018. године од **стране полицијских службеника је изречено 7.663 мера и још 4.746 мера од стране судова као продужетак хитних мера према почиоциу насиља.**

Број хитних мера изречених учиниоцима у току године (према Закону о спречавању насиља у породици) према врсти мере и службеном лицу које изриче меру			
Број хитних мера	Службено лице које изриче меру		Укупно
	Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	2,955	1,845	4,800
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	4,708	2,901	7,609
Укупно	7,663	4,746	12,409

ЦСР је известио о **3.535 индивидуалних планова заштите и подршке жртви** насиља који су донети на групама за координацију.

Број индивидуалних планова заштите и подршке жртви насиља, донетих на Групи за координацију и сарадњу у току године према старости жртве	
Старосна структура	Број индивидуалних планова заштите и подршке
Деца	351
Млади	364
Одрасли	2,273
Старији	547
Укупно	3,535

Феномен вршњачког насиља није нова појава али се као нови податак прати и извештава од стране ЦСР. Тако је ЦСР У Војводини током 2018. године **упућено 379 пријава за вршњачко насиље што је у нивоу са подацима за претходни период.**

Број пријава упућених ЦСР у току године о вршњачком насиљу деце (до 18.година)	2015.год	2016.год	2017.год	2018.год
	320	310	351	379

5.2. Заштита малолетника

Према Закону о малолетним учионицима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица, ЦСР као орган старатељства је у обавези да се ангажује у заштити малолетника који чине кривична дела и прекршаје и према којима суд може да изрекне васпитне мере. Према истом Закону, лицима која у време извршења кривичног дела нису напунила 14 година не могу се изрећи кривичне санкције, односно сматрају се кривично неодговорним и у њиховој заштити ЦСР као орган старатељства има искључиву надлежност.

За потребе годишњег извештавања у формату извештаја ЦСР су дефинисане две категорије деце односно малолетника:

1. Малолетници са проблемима у понашању:

- деца са проблемима у понашању у школи, са родитељима, старатељима и заједницом, и деца која својим понашањем угрожавају себе и околину
- деца која се суочавају са тешкоћама због злоупотребе алкохола, дроге или других опојних средстава
- деца која немају кривична дела и нису починиоци прекршаја

2. Малолетници у сукобу са законом (по Кривичном и Прекршајном закону):

- деца која су у контакту са кривичноправним системом због сумње, оптужбе, или осуде да су починила кривично дело.

Током 2018. године, у укупном броју од 60,377 деце на евиденцији ЦСР евидентирано је **5,934 деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом** (6.463 у 2017. години). **Смањен је број деце која су евидентирана по овим основама у односу на 2017. годину за 8%** (смањен је број деце у обе групације). Истовремено, евидентира се повећање удела деце у сукобу са законом у односу на децу са проблемима у понашању ако поредимо структуру укупног броја деце са структуром у 2017. години) - деца са проблемима понашању у 2018. години чине 36% (40% у 2017.), а деца у сукобу са законом 64% (60% у 2017.) укупног броја деце евидентирани по овим обележјима.

У 2018. години евидентирано је 2,171 деце са проблемима у понашању, у 2017. години 2,605 ове деце. Деце у сукобу са законом у 2018. години 3,763, а у у 2017. години 3,858.

Око **46% у укупном броју деце и са проблемима у понашању и у сукобу са законом чине новоевидентирана** деца - која први пут чине преступе, док око 7% чине реактивирани. У групацији деце са проблемима у понашању деца до 14 година која су кривично неодговорна чине значајан удео од 28%, док је тај удео међу децом која су у сукобу са законом нешто мањи и износи 10% али је ипак забрињавајући, имајући у виду узраст детета и врсту преступа у понашању. Број деце у сукобу са законом са рецидивом - поновљена кривична дела и поновни захтев суда/тужилаштва у току 2018. године је 453 што је удео од 12% деце у сукобу са законом (у 2017. 18%).

Малолетници са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР у години према старости				
Старосна структура	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	215	365	38	618
14 - 15	194	225	42	461
16 - 17	231	227	41	499
18 - 20	471	74	48	593
Укупно	1,111	891	169	2,171

Малолетници у сукобу са законом на евиденцији ЦСР у години према старости				
Старосна структура	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	134	211	19	364
14 - 15	311	468	47	826
16 - 17	613	1,049	113	1,775
18 - 20	646	94	58	798
Укупно	1,704	1,822	237	3,763

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела прецизира да се према малолетном учиниоцу кривичног дела може применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна, или казна затвора до пет година. Сврха васпитних налога је да се не покреће кривични поступак према малолетнику или да се обустави поступак, односно да се применом васпитног налога утиче на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дела.

За учињена кривична дела малолетнику се могу изрећи и васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности. Васпитне мере су: мере посебне обавезе, мере појачаног надзора и заводске мере.

У табели која следи, приказани су подаци о броју малолетника према изреченим мерама. Видимо да је **највећи број малолетника са изреченим судским укором и васпитном мером посебне обавезе**, затим следи број малолетника са мером појачаног надзора, потом са изреченим васпитним налогом, итд.

Број малолетника на евиденцији ЦСР у току године према полу - сва деца (и пренети и нови)						
Број малолетника	Укупно у 2015.	Укупно у 2016.	Укупно у 2017.	М	Ж	Укупно у 2018.
Број малолетника са изреченим судским укором	-	-	-	606	135	741
Број малолетника са изреченим васпитним налогом	235	258	230	275	43	318
Број малолетника са изреченом васпитном мером посебне обавезе	596	486	501	428	42	470
Број малолетника са изреченом мером појачаног надзора	535	378	399	361	45	406
Број малолетника са мером упућивања у васпитну установу	20	20	29	22	1	23
Број малолетника са мером упућивања у васпитно-поправни дом	76	34	75	65	1	66
Број малолетника и млађих пунолетних лица са изреченом казном малолетничког затвора	9	27	12	7	0	7

Примена васпитних налога као диверзионе мере је свакако позитивна пракса када је реч о интересима деце, али је потребно имати у виду и значајно оптерећење које ЦСР има у вези са њиховом применом, која подразумева креирање окружења у локалној заједници у којем је ове мере могуће реализовати. **Број изречених васпитних налога је већи у односу на претходну годину** (298 у 2018. години у односу на број од 227 у 2017. години). У структури изречених васпитних налога константно је најзаступљенији васпитни налог укључивања у хуманитарни рад са уделом од 51%, док су други преостали налози заступљени у мањем уделу што је управо директна последица недовољно развијених ресурса за њихову реализацију.

Међу васпитним мерама најзаступљеније су мере посебне обавезе са уделом од 50% у односу на укупно изречене васпитне мере (највише је заступљена мера укључивања у хуманитарни рад или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја), затим следи мера појачаног надзора са уделом од 41% у свим мерама. Заводске васпитне мере чине 7% свих изречених васпитних мера. У односу на претходну годину нема значајних одступања у броју изречених мера.

6.0. ЗАКЉУЧЦИ

Структурни капацитети ЦСР

- Према подацима ЦСР на дан 31.12.2018. године на **пословима јавних овлашћења на неодређено време** у ЦСР у Војводини било је запослено **укупно 673 радника** (713 на крају прошле године). У односу на претходну годину број запослених на јавним овлашћењима је смањен за 5,6% (смањен је број запослених на свим позицијама – руководећи кадар, стручни сарадници, административно - финансијско и техничко особље, осим на позицијама стручног рада). На дан 31.12.2018. у ЦСР је било укупно **435 стручних радника** (434 претходне године) **запослених на неодређено време**, што је ниво од претходне године али уз истовремено повећање броја корисника на евиденцији ЦСР од 2,5%.
- Од укупно 435 стручних радника **263 ради на пословима водитеља случаја, што је за 8% мање у односу на претходну годину** када је на пословима водитеља случаја било ангажовано 286 стручних радника, такође је смањен број запослених који раде комбиновано на пословима супервизије и вођења случаја (са 27 на 23 у 2018.), на позицијама супервизора ради нешто мало већи број запослених него претходне године (29 у 2017. а 35 у 2018. години). Нешто веће повећање се евидентира на позицијама других стручних радника (са 92 на 114 у 2018. години).

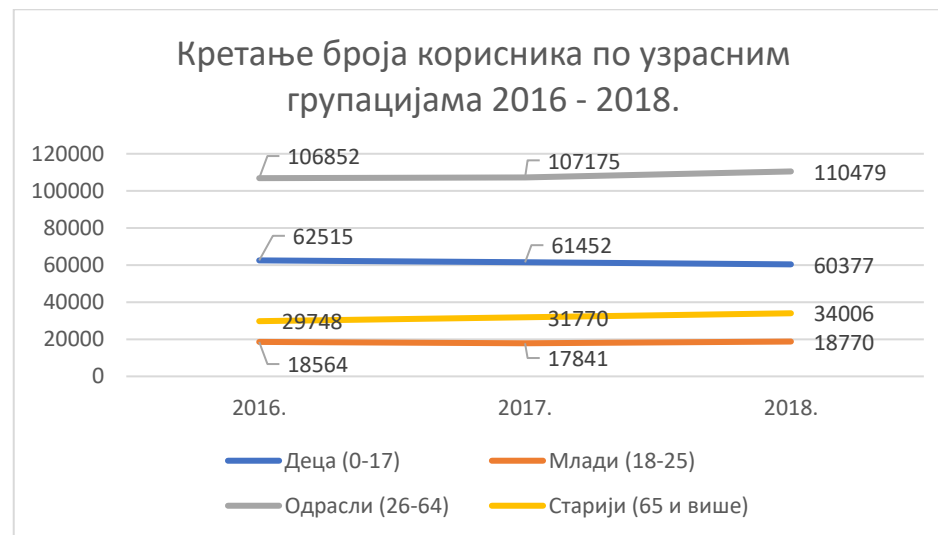
Структура запослених стручних радника на неодређено време 31.12. према стручном профилу и врсти послова										
Стручни профил радника	Врста послова								Укупно	
	Водитељ случаја		Супервизор		Водитељ случаја и супервизор		Други стручни радници			
	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.
Социјални радник	129	135	13	13	10	8	14	19	166	175
Психолог	85	75	5	11	10	9	2	7	102	102
Педагог	44	36	8	9	5	3	3	4	60	52
Специјални педагог	14	10	2	2	1	3	1	2	18	17
Андрагог	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Социолог	0	0	0	0	0	0	10	10	10	10
Правник	13	6	0	0	1	0	61	69	75	75
Друго	1	1	1	0	0	0	1	3	3	4
УКУПНО	286	263	29	35	27	23	92	114	434	435

- На дан 31.12.2018. године **у оквиру организационих јединица у ЦСР на пружању услуга било је ангажовано укупно 303** (367 претходне године) радника.

- Указујемо на високу радну оптерећеност запослених у ЦСР и значајан изазов који постоји са аспекта квалитета пружених услуга корисницима услуга ЦСР и очувања људских ресурса. Радно оптерећење запослених је у великој мери условљено и све сложенијом проблематиком са којом корисници ЦСР долазе, као и недостајућим ресурсима у заједници и недовољно развијеном сарадњом на локалном нивоу.

Подаци о корисницима

- Током 2018. године у ЦСР у Војводини евидентирано је укупно **223.632 корисника**, а на дан 31.12.2018. године 174.294 корисника. **Повећање укупног броја корисника у односу на 2017. годину износи 2,5%.**

- У узрасној структури корисника нема значајнијих промена током последњих година – **одрасла лица су константно најбројнији корисници и њихово учешће креће се око половине од укупног броја**: одрасли чине 50% укупног броја корисника ЦСР, затим следе деца са учешћем од 28%, старије особе 14% и млади као најмања групација од 8%.
- У родној структури укупног броја корисника учешће жена је нешто мало веће и износи 52%.
- У току 2018. године евидентирано је укупно **60.377 деце** корисника ЦСР, а на дан 31.12.2018. на евиденцији је било 47.401 деце. Распоживи подаци за претходни период указују на константну тенденцију пораста броја деце која су из различитих разлога у систему социјалне заштите, док се у претходне две године евидентира смањење њиховог броја. **У 2018. евидентира се смањење броја деце у систему социјалне заштите за 1,7% у односу на претходну 2017. годину.**

- Најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите **због социо–материјалне угрожености** односно чије су породице корисници НСП или неких других материјалних давања (**56% деце припада овој корисничкој групи**).
- Међу подацима о укључености деце у образовни систем, посебно је значајно истаћи податак да **чак 13% деце која су у систему социјалне заштите, није уопште укључено у образовни систем, а да за још око 18% деце ЦСР нема податке о њиховом образовном статусу**. Ситуација по овом питању не мења се годинама у назад.
- **У току 2018. године евидентирано је укупно 163.255 пунолетних корисника, што је за 4% више него претходне године.** Број пунолетних корисника социјалне заштите током година расте, а при том је број пунолетних корисника за 2,5 пута већи у односу на број деце на евиденцијама ЦСР.
- **Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су материјално угрожене особе (60%).** Ово је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација, осим код старијих преко 80 година код којих је најчешће обележје потреба за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите. После материјално угрожених, следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом (10%), затим особе које су корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници (6%).

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетене кориснике

- Групација материјално угрожених корисника најбројнија је међу пунолетним, са уделом од 60%. Поређењем са подацима за претходну годину можемо закључити да **је број захтева грађана смањен у односу на 2017. годину када је у питању НСП за 14%**. Смањен је број захтева и за једнократну новчану помоћ и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица. Увећан је само број захтева за додаток на помоћ и негу другог лица за 15%.
- ЦСР у оквиру мера социјалног укључивања могу склапати протоколе о сарадњи са актерима у заједници, највише је протокола евидентирано у области Друштвено корисног рада, односно рада у локалној заједници и запошљавања. **За 846 корисника је евидентирано да је током године урађен индивидуални план активације.**
- У АП Војводини је током 2018. године на смештају (домском и породичном) било укупно 7.457 пунолетних корисника (7.297 у 2017. години). Укупни **број корисника смештаја је повећан у односу на 2017. годину за 2%**, при чему се повећање евидентира само у групацији **старијих корисника** (преко 65 година).
- Број корисника **на породичном смештају** у току 2018. је био 636 док је у претходној години 654 корисника, што је **за 3% мање него у претходној години**. На **домском смештају** је током 2018. године боравило 6.821 корисника док је претходне године 6.638, што је **повећање од 3%**. Евидентира се и смањење броја **нових смештаја** на породични смештај а повећање броја смештаја у дом - у току 2018. године је донето 89 решења о смештају корисника у породицу (178 решења претходне године), и 1.593 решења о смештају у дом (1.412 претходне године). Породични смештај за одрасле и старије је много ређа пракса него што је то смештај у установу, и ова област би захтевала много више уређености.

- **Укупан број пунолетних корисника са решењем о сталном старатељству на дан 31.12.2018. године био је 3.881.** У структури укупног броја особа лишених пословне способности на дан 31.12.2018. 91% су потпуно лишени, док је 9% делимично. У броју од 279 правоснажних одлука суда о лишавању пословне способности које су донете током 2018. године, 80% је за потпуно лишење пословне способности, а око 20% за делимично лишење, што показује да се пракса лишења пословне способности не мења значајније јер је потпуно лишење и даље много више заступљено. Током 2018. године ЦСР су донели још **3.658 решења о привременом старатељству.**
- Од укупног броја пунолетних корисника под старатељством **30% су непосредна старатељства**, што је значајно оптерећење за запослене у ЦСР, у 70% старатељстава дужност старатеља врше физичка лица. 42% корисника под старатељством смештено је у установама за смештај корисника.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике

- У узрасној групацији деце, најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите због **социо–материјалне угрожености**, односно чије су породице корисници НСП или неких других материјалних давања (60% деце припада овој корисничкој групи). У току 2018. године **34.638 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП**, а још 3.463 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ). Уочава се смањење броја деце у породицама које су оствариле право на НСП, и повећање броја деце са оставреним правима по основу инвалидитета у односу на 2017. годину.
- У току 2018. године ЦСР је, као орган старатељства, у циљу заштите деце, интервенисао **издвајањем укупно 404 деце из биолошких породица** (407 2017. године) Међу издвојеном децом највећи је удео деце узраста 6-14 година 47%, јер је то уједно узрасна групација која обухвата највећи распон година. Током претходне године из биолошких породица издвојено **80 деце узраста до 3 године или 20%** од укупног броја издвојене деце што јесте забрињавајући податак (84 деце издвојено у 2017.) .
- Позитиван показатељ је да је **за 79%** деце издвојених из биолошких породица, **обезбеђено да први смештај буде у породици** (сродничкој или хранитељској), што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из породице (за 73% у 2017. години).
- Током 2018. године на смештају, породичном и домском, било је укупно 2.578 деце, **од тог броја 89% на смештају у хранитељским породицама а 11% на смештају у установама** (у 2017. години овај однос је био 90% према 10%).

- Током 2018. године на породичном смештају било је укупно 2.297 деце, односно 2.101 деце на дан 31.12.2018. године. Ако поредимо број деце на породичном смештају са претходном годином можемо видети да је он **повећан али незнатно (за 9 деце)**. Током 2018. године на породични смештај је **примљено 328 деце, а претходне 2017. године 406, што је процентуално изражено мање 19%**.
- На породичном смештају **у сродничким хранитељским породицама је у 2018. години укупно 15% деце** (17% у 2017. години), док је 85% деце на смештају у другим хранитељским породицама, дакле смањен је удео деце која су на смештају у сродничким хранитељским породицама. Са аспекта заштите права детета неопходно је да наш **систем на даље пружа интензивнију подршку развоју сродничког хранитељства**.
- Од 196 деце којима је током године престао породични смештај **38% деце се вратило у своје биолошке и сродничке породице** (што је исти удео као прошле године), и указује на потребу подршке биолошкој и сродничкој породици.
- У односу на претходну годину **број хранитељских породица је смањен за 70**. Од значаја је да истакнемо проблем подршке хранитељским породицама, с обзиром да на значајном делу територије АП Војводине послове у вези са хранитељством обављају стручни радници центара за социјални рад.
- Током 2018. године домски смештај користило је укупно 281 деце, док је на дан 31.12.2018. евидентирано на домском смештају 245 деце (258 током 2017. године). На крају 2018. године на домском смештају је било 14 деце више него претходне 2017. године. **Евидентира се повећање од 9% укупног броја деце на домском смештају током године**. Током 2018. донето је **73 решења о пријему у установу за смештај** (64 током 2017., 52 током 2016. године) што је **повећање у односу на претходну годину за 14%**.
- Структура деце према разлозима смештаја је другачија у односу на 2017. годину. За разлику од претходне 2017. године када је као најчешћи разлог за примену домског смештаја евидентирано одсуство родитељског старања, у 2018. години највећи број деце - **25%, је на смештају због проблема у понашању**. Следи затим као разлог премештај из хранитељске породице које је евидентирано у 15% случајева.
- Од 36 деце којима је током године престао домски смештај, **27% деце се вратило у своје биолошке породице, па се евидентира позитиван тренд јер се прошле године 15% деце након смештаја у установи вратило у своје породице**. Међу евидентираним разлозима евидентирана је опција „друго“ у 25% случајева што би захтевало додатно истраживање који су то исходи.
- Законом је прописано да се детету млађем од три године не обезбеђује домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, као и да на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности Министарства. Из тог разлога евидентира се засебан податак о деци овог узраста на смештају у установама. **У току 2018. године на смештају у установама**

било је 10 деце млађе од 3 године, као и на дан 31.12.2018. године. Број деце овог узраста на домском смештају не мења се значајније током претходног периода.

- Усвојење представља најадекватнији вид збрињавања детета без родитељског старања. Према подацима ЦСР **током 2018. године је донето 33 решења о заснивању усвојења и усвојено је 33 деце, 20 дечака и 13 девојчица,** (25 решења и 23 реализованих усвојења 2017.) што се евидентира као повећан број у односу на прошлу годину.
- На дан 31.12.2018. године, на евиденцији ЦСР је било **1.793 деце под сталном старатељском заштитом,** што је 4% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР (2.048 на дан 31.12.2017.). Уочава се **смањење броја деце под сталном старатељском заштитом** у односу на 2017. годину за 12%. Међу разлозима за примену старатељске заштите **доминирају разлози у вези са функционалношћу родитеља** у односу према деци и потврђује потребу за програмима подршке које треба усмерити на родитеље. **У 42% случајева у питању је непосредно** старатељство ЦСР.
- Примена мере превентивног надзора је на истом нивоу у односу на претходну годину, а можемо констатовати да је **примена мере корективног надзора у благом порасту у односу на претходну** годину (270 решења током 2018, године у односу на 189 у 2017.)

Послови у вршењу јавних овлашћења

- У току 2018. године у ЦСР у Војводини је евидентирано укупно **8.150 пријава породичног и партнерског насиља, што је значајно повећање од 18%** у односу на претходну 2017. годину. Повећање броја жртава насиља се иначе евидентира у дужем протеклом периоду и то у свим узрастним групацијама: деце, младих, одраслих и старијих.
- Константно повећање броја пријава за насиље које се евидентира, свакако не може се тумачити искључиво као последица пораста насиља већ је резултат и других фактора, а од 2017. године и као резултат примене новог закона о спречавању насиља.
- Од укупног броја 8.150 евидентираних пријава **19%** су пријаве за случајеве насиља у којима су **деца жртве** (21% у 2017. години), док је удео од 81% пријава за остале узрастне групације. У највећем уделу **починиоци су партнери (брачни/ванбрачни или бивши брачни/ванбрачни) жртве и чине 53%** свих пријава.
- Највише пријава насиља у ЦСР је **од полиције - 76%** свих пријава.

- У поступању ЦСР у случајевима пријава насиља над децом, евидентира се да ЦСР најчешће - у **57% случајева реагује пружањем материјалне, правне или стручно саветодавне подшке** и помоћи детету и родитељу у ЦСР. Нема значајније разлике у структури предузетих мера у односу на претходну годину.
- **У заштити деце** од насиља ЦСР је по службеној дужности у току 2018. године покренуо **256 поступака пред судом**. 40% чине поступци за изрицање мере заштите од насиља у породици, а у укупно 25% у питању су поступци за **потпуно или делимично лишење родитељског права** (43% у 2017. години), **што се евидентира као значајно смањење** удела ових поступака. У 19% случајева покренути су поступци за заштиту права детета и у **15% кривичне пријаве** у односу родитеље деце жртава насиља (5% претходне године), **што се евидентира као значајано повећање**. Број поступака пред судом за заштиту деце у односу на претходну годину није значајно промењен (док је у 2017. удвостручен у односу на 2016. годину).
- У заштити пунолетних жртава насиља поступање ЦСР у 2018. години се у **80%** случајева подразумевало пружање **материјалне, правне, или саветодавне подршке** жртви насиља у оквиру ЦСР. Нема значајније промене у броју поступака пред судом за заштиту пунолетних жртава насиља које је ЦСР покренуо у односу на претходну годину.
- Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице. **Број изречених мера заштите у 2018. је повећан** у односу на претходну 2017. годину **за 16%**. Према подацима којима ЦСР располаже у току 2018. године од стране полицијских службеника је изречено **7.663 мера и још 4.746 мера** од стране судова као продужетак **хитних мера према почиоциу насиља**.
- Током 2018. године, у укупном броју од 60,377 деце на евиденцији ЦСР евидентирано је **5.934 деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом** (6.463 у 2017. години). **Смањен је број деце** која су евидентирана по овим основама у односу на 2017. годину **за 8%** (смањен је број деце у обе групације), али је **повећан удео деце у сукобу са законом** у односу на децу са проблемима у понашању, што указује на озбиљност дела које малолетници чине.
- **Међу васпитним мерама најзаступљеније су мере посебне обавезе са уделом од 50%** у односу на укупно изречене васпитне мере (највише је заступљена мера укључивања у хуманитарни рад или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја), затим следи мера појачаног надзора са уделом од 41% у свим мерама.

Извештај сачинила:
 Саветница за истраживачке послове
 Марина Вукотић